

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет журналістики
Кафедра теорії і практики журналістики

Затверджено
на засіданні кафедри теорії і практики
журналістики
факультету журналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 2 від 31 серпня 2022 р.)

В.о. завідувача кафедри
проф. Михайло ПРИСЯЖНИЙ

Силабус з навчальної дисципліни
«Медіаграмотність»,
яку викладають в межах ОПП
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 061 – журналістика

Львів 2022 р.

Назва курсу	«Медіаграмотність»
Адреса викладання курсу	Вул. Генерала Чупринки, 49, Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет журналістики, кафедра теорії і практики журналістики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань – 06 Журналістика, Спеціальність – 061 Журналістика
Викладачі курсу	Войтович Наталія Олегівна, к.н.с.к., доцент кафедри теорії і практики журналістики
Контактна інформація викладачів	Nataliya.Voytovych@lnu.edu.ua Львів, вул. Генерала Чупринки, 49, каб. 202
Консультації по курсу відбуваються	Консультації відбуваються на кафедрі у день проведення лекцій/практичних занять, а також за попередньою домовленістю у день чергування викладача на кафедрі. Можливі онлайн консультації у соціальних мережах.
Сторінка курсу	https://journ.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/mediagramotnist.pdf
Інформація про курс	Навчальна дисципліна «Медіаграмотність» – це дисципліна блоку вибіркових дисциплін 1 «Менеджмент і реклама в ЗМІ» для студентів бакалаврату 3 року навчання, яку викладають у 6 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	<p>Медіаграмотність є однією з актуальних проблем сьогодення, особливої в умовах гібридної війни та агресії Росії проти України.</p> <p>Сьогодні поняття «інформаційна війна», «пропаганда», «фейк», «мова ненависті» – увійшли в повсякденний вжиток українського суспільства. Через засилля недостовірної інформації у світі та українських медіях зокрема, питання фактчекінгу, тобто перевірки інформації, є надзвичайно актуальним для сьогодення. Пересічний громадянин, який потрапляє під лавину пропагандистської, маніпулятивної та неправдивої інформації, стає легкою мішенню гібридної, інформаційно-психологічної війни.</p> <p>Навчальна програма спрямована на розвиток компетентностей критичного сприйняття інформації через інтеграцію інфомедійної грамотності в навчальний процес.</p> <p>У рамках проекту «Вивчай та розривай: інфо-медійна грамотність» для курсу було відзняти мінісеріали «П'ятихвилинка медіаграмотності» (13 серій) та «Медіаграмотний світ» (6 серій).</p>
Мета та цілі курсу	<p>Метою викладання дисципліни «Медіаграмотність» є ознайомлення студентів із ключовими поняттями медіаграмотності. Студенти повинні набути і засвоїти навички критичного мислення, аналізу, обробки та використання інформації зокрема, розпізнавання фейкової і правдивої інформації, уникнення і протистояння маніпулятивним технологіям, усвідомлення ризиків пропаганди та дезінформації.</p> <p>Цілі курсу полягають в тому, щоб дати основні теоретичні знання з медіаграмотності та навчити застосовувати на практиці отримані знання для конкретних суспільних потреб, навчити критично оцінювати журналістські матеріали, розрізняти факти та судження, зрозуміти особливості редакційної політики, вивчити інформаційну екосистему.</p>

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p style="text-align: center;"><u>Базова</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 2. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник — ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. — К.: Центр вільної преси, 2012. — 352 3. Онкович Г. В. Медіаосвіта: експерим. програма баз.навч. курсу для студ. вищ.навч. закл. — К.: Логос, 2010. — 40 с. 4. П'ятихвилинка медіаграмотності // https://www.youtube.com/playlist?list=PLMX530JG9WtlspyspzisC4UDohMTODTrU 5. Романюк А. Інформаційні викиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаСнота, 2022. 39 с. <p style="text-align: center;"><u>Інтернет ресурси</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не вір - перевір! // https://www.youtube.com/watch?v=fNBcbUGRjIQ 2. Качка дезінформачка: політична просвіта (1-7 випуск)// https://www.youtube.com/watch?v=i2PIvmWvgm4&t=29s 3. Качка дезінформачка. Підвищення рівня політичної грамотності серед інститутів громадянського суспільства. Брошура // Сторінка проекту Качка дезінформачка у Facebook 4. Качка дезінформачка (1-5 випуск) // https://www.youtube.com/watch?v=zZZZXdkNIgQ <p style="text-align: center;"><u>Допоміжна</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фільм «Хвіст виляє собакою» (Wag the Dog) 1997 рік США // http://moviestape.net/katalog_filmiv/drama/6902-hvst-vilyaye-sobakoyu.html 2. Давидюк Микола Як працює путінська пропаганда 3. Кулеба Дмитро Війна за реальність: як перемагати у світі фейків, правд і спільнот 4. Ланьє Джарон Десять причин видалити акаунт із соцмереж просто зараз 5. Мороз Оксана Боротьба за правду. Як мій дядько переміг брехню 6. Мороз Оксана Нація овочів? Як інформація змінює мислення і поведінку українців 7. Ніколс Томас Диванні експерти. Як необмежений доступ до інформації робить нас тупішими 8. Патрикаракос Дейвид Війна у 140 знаках. Як соціальні медіа змінюють конфлікти у XXI столітті 9. Померанцев Пітер Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності” 10. Сінгер Пітер, Брукінг Емерсон Війна лайків. Зброя в руках соціальних мереж 11. Смаль Юлія Як я була ботом
<p>Обсяг курсу</p>	<p>Денне навчання: Загальний обсяг 90 год. З них – 32 год. аудиторних занять (16 год. лекційні заняття, 16 год. практичні заняття) та 58 год. самостійної роботи.</p> <p>Заочне навчання: Загальний обсяг 90 год. З них – 20 год. аудиторних занять (16 год. лекційні заняття, 4 год. практичні заняття) та 58 год. самостійної роботи</p>

Очікувані результати навчання	<p>Унаслідок вивчення дисципліни студент повинен</p> <p>Знати: основні маніпулятивні технології, ключові моменти фактчекінгу, інтернет-інструменти фактчекінгу, різницю між експертною думкою та коментарем, основні елементи мови ворожнечі та стереотипів, основні засади та критерії якісної журналістики, різницю між фактом та судженням, основні маркери політичної джинси, агітації, пропаганди та реклами</p> <p>Вміти: відокремлювати факти від суджень, проводити фактчекінг, визначати фахових експертів, уникати і розвінчувати стереотипи, навчитися критично мислити і оцінювати факти, події, явища, Розпізнавати приховану рекламу, ідентифікувати пропаганду, політичну джинсу, розпізнавати ботів та тролів.</p>
Ключові слова	Медіаграмотність, фейки, маніпуляція, медіа, фактчекінг, мова ворожнечі, соціальні медіа, пропаганда, дезінформація, факт, судження
Формат курсу	Очний/заочний
Теми	Див. Схема курсу
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру.
Пререквізити	
Навчальні методи та техніки під час викладання курсу	Презентація, лекція, дискусія, ситуативна гра (симуляція).
Необхідне обладнання	Комп'ютер, мультимедійний проектор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Навчальна дисципліна «Медіаграмотність» оцінюється за 100 бальною шкалою і завершується оформленням заліку за результатами поточної успішності.</p> <p>Поточний контроль: робота на практичних заняттях – 48 балів (максимум 6 балів за заняття) письмові роботи: Аналіз медіатексту з виокремленням фактів та суджень – 8 балів Проведення фактчекінгу та верифікації фактів у казках – 12 балів Розбір ток-шоу на предмет маніпуляцій – 10 балів Виокремлення стереотипів у журналістських текстах – 10 Есе «Важливість медіаграмотності для сучасної людини» – 12 балів Загалом протягом семестру 100 балів</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Слухачі в обов'язковому порядку повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених цією дисципліною. Література. Усю літературу для забезпечення вивчення дисципліни студенти опрацьовують самостійно. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Заохочується до використання також й інша література та джерела, яких немає у переліку рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування. Оцінюванню підлягають лише оригінальні дослідженнями.</p>
Питання до екзамену.	
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу

Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Вивчай та розрізняй. Перші кроки медіаграмотності.					
1-2 тижні	<p>Тема 1. <i>Вступ до курсу</i></p> <p>1. Основні поняття медіаграмотності</p> <p>2. Завдання та цілі курсу</p> <p>3. Розвиток медіаграмотності в Україні та закордоном</p> <p>4. Знайомство з сайтами (організаціями) IREX, Академія української преси, Без брехні, По той бік новин, Качка деізнформачка.</p>	<p>Лекція / Практичне заняття</p> <p>2 год./2 год</p>	<p>1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/ppnt</p> <p>2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020.</p> <p>3. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник — ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. — К.: Центр вільної преси, 2012. — 352</p> <p>4. Онкович Г. В. Медіаосвіта: експерим. програма баз.навч. курсу для студ. вищ.навч. закл. — К.: Логос, 2010. — 40 с.</p> <p>5. Романюк А. Інформаційні вкиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаЄнота, 2022. 39 с.</p>	<p>Знайомство з онлайн сайтами та організаціями, які поширюють медіаграмотність (7 год. самостійної роботи)</p>	тиждень
3-4 тижні	<p>Тема 2. <i>Стандарти журналістики. Факт та судження.</i></p> <p>1. Інформаційна екосистема</p> <p>2. Типи контенту</p> <p>3. Факт і судження</p> <p>4. Розвиток сучасної журналістики.</p> <p>5. Журналістика і блогерство</p>	<p>Лекція / Практичне заняття</p> <p>2 год./2 год</p>	<p>1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/ppnv</p> <p>2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020.</p> <p>3.</p>	<p>Аналіз медіатексту з виокремленням фактів та суджень.</p> <p>(7 год. самостійної роботи)</p>	тиждень

	6.Журналістські стандарти				
5-6 тижні	Тема 3. Типи медіа. Власники медіа. 1. Типи медіа 2. Власник и медіа 3.Редакційна політика 4. Свобода преси і цензура	Лекція / Практичне заняття 2год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/ppoa та http://surl.li/pppl 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник — ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко; за наук. ред. В. В. Різуна. — К.: Центр вільної преси, 2012. — 352	Заповнення таблиці типів медіа та вкладання дерева медіавласників (7 год. самостійної роботи)	тиждень
7-8 тижні	Тема 4. Соціальні медіа як джерело інформації. Пошук експертів. 1.Соціальні медіа як джерело новин 2.Алгоритми та інформаційна бульбашка 3.Когнітивні викривлення 4.Поширені упередження 5. Безпека в соціальних медіа.	Лекція / Практичне заняття 2год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/pppk та http://surl.li/pppp 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3. Романюк А. Інформаційні викиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаЄнота, 2022. 39 с.	Створення портрету користувача соціальних медіа. (7 год. самостійної роботи)	тиждень
Змістовий модуль 2. Маніпуляції в мас медіа.					
9-10 тижні	Тема 5. Стереотипи 1. Поняття стереотип 2.Різновиди стереотипів 3. Реклама та стереотипи. Ефект Барбі 4. Гендерні стереотипи.	Лекції / Практичні заняття 2год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/pppi та http://surl.li/pppm та http://surl.li/pppj 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник — ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волощенко; за наук. ред. В. В. Різуна. — К.: Центр вільної преси, 2012. — 352 4. Онкович Г. В. Медіаосвіта: експерим. програма баз.навч. курсу для студ. вищ.навч. закл. — К.: Логос, 2010. — 40 с.	Аналіз меліатекстів на предмет стереотипів (7 год. самостійної роботи)	тиждень

11-12 тижні	Тема 6. Мова ворожнечі Тутсі і хуту. Радіо смерті. Взаємозв'язок мови ворожнечі та стереотипів	Лекції / Практичні заняття 2 год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/pppf 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3.	Підбір кейсів з прикладами мови ворожнечі (7 год. самостійної роботи)	тиждень
13-14 тижні	Тема 7. Маніпуляції у політиці. Соціологічні опитування.	Лекції / Практичні заняття 2 год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/ppox та http://surl.li/pppl 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3. Качка дезінформачка: політична просвіта (1-7 випуск)// https://www.youtube.com/watch?v=i2PIvmWvqm4&t=29s 4. Качка дезінформачка. Підвищення рівня політичної грамотності серед інститутів громадянського суспільства. Брошура // Сторінка проекту Качка дезінформачка у Facebook 5. Качка дезінформачка (1-5 випуск)// https://www.youtube.com/watch?v=zzZXdkNIgQ	Розбір ток-шоу на предмет маніпуляцій (7 год. самостійної роботи)	тиждень
15-16 тижні	Тема 8. Фейки та фактчекінг.	Лекції / Практичні заняття 2 год./2 год	1. П'ятихвилинка медіаграмотності // серія http://surl.li/ppor та http://surl.li/pppr 2. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту "Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність". – К.: IREX в Україні, 2019-2020. 3. Романюк А. Інформаційні вкиди російсько-української війни. Рівне: РЦСП, НотаСнота, 2022. 39 с.	Проведення фактчекінгу та верифікації фактів у казках Написання есе «Важливість медіаграмотності для сучасної людини (9 год. самостійної роботи)	тиждень